मिक्लाजुङ गाउँपालिकाको
आ.व. २०८३/०८४ को
वार्षिक निति तथा कार्यक्रम

गाउँसभाबाट स्वीकृत मितिः २०८३/०३/१०

मिक्लाजुङ गाउँपालिका

रवि पाँचथर

कोशी, प्रदेश नेपाल

आदरणीय सभा अध्यक्षज्यू,

सभाका सदस्यज्यूहरु,

यस गरिमामय सभामा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा मैले आफुलाई गौरवान्वित महशुस गरेको छु। वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा गाउँपालिकालाई सुझाव दिनु हुने सम्पुर्णलाई हार्दिक आभार तथा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

सर्वप्रथमत म विभिन्न कालखण्डमा देश र जनताको निमित्त विभिन्न लोकतान्त्रिक जनआन्दोलनहरुमा सहादत प्राप्त गर्नुहुने ज्ञात-अज्ञात शहिदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली एवम सम्मान अर्पण गर्दछु । हामी नेपालको संविधानले अवलम्वन गरेको ३ तहको संघीय शासन प्रणालीको अभ्यासमा रहेका छौ । संविधानले परिकल्पना गरेको सहकारिता, समन्वय र सह-अस्तित्वपूर्ण शासकीय व्यवस्थालाई आत्मसाथ गर्दै समतामूलक र समावेशी विकास पक्रियामा ३ वटै सरकारले मिलेर कार्य गर्नु आजको प्रमुख आवश्यकता रहेको छ । स्थानीय तहको दोस्रो निर्वाचनपछि सार्वभौम नागरिकको विकास प्रतिको उत्कट चाहनालाई सीमित स्रोत साधनको विवेकपूर्ण र न्यायोचित वितरणको माध्यमवाट परिपूर्ति गर्ने अभिलासाका साथ यो सम्मानित गाउँसभामा आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/८४ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गईरहेको छु ।

क. विद्यमान परिवेश

क. विकास तथा समृध्दिको लक्ष्य प्राप्तिका विद्यमान अवसरहरूः

१. संविधानमा २२ वटा एकल अधिकार सहित विविध साझा अधिकार किटान हुनु ।
२. गाउँपालिका भित्र भौगोलिक, धार्मिक, सांस्कृतिक विविधता रहनु ।
३. पूर्वाधारको पहुँच विस्तार हुँदै जानु ।
४. शैक्षिक संस्थाहरुमा न्युनतम भौतिक पुर्वाधार स्थापना हुनु साथै स्थानीय पाठ्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा रहनु।
५. सवै वडामा स्वास्थ्य संस्था, सवै स्वास्थ्य चौकीमा प्रयोगशाला स्थापना भई नियमित रुपमा स्वास्थ्य सेवा प्रवाह हुँदै आउनु साथै पुर्ण खोपयुक्त पालिका घोषणा हुनु।
६. राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रमबाट उत्पादनमुलक रोजगारीको सिर्जना गर्ने कार्यक्रमहरुसंग आवद्ध हुनु।
७. उत्पादनमा आधारित कृषक पुरस्कारबाट कृषकहरु उत्प्रेरित भई कृषि उपजमा आत्मनिर्भरता उन्मुख हुदै जानु।
८. प्रचुर प्राकृतिक सम्पदा एवं मनोरम पर्यटकिय स्थलहरु रहनु।
९. सडक/पुर्वाधार निर्माणमा भएको लगानी संगै गाउँपालिकामा उत्पादित कृषिजन्य उत्पादनलाइ बजार सम्मको पहुँच स्थापित हुदै जानु ।
१०. प्राकृतिक स्रोतसाधनको प्रचुरता: जलस्रोत, वन, जैविक विविधता तथा खनिज स्रोतको उपलब्धता।
११. जलविद्युत् उत्पादनको सम्भावना: खोलाहरूको प्रचुरताले ऊर्जा उत्पादन र निर्यातको अवसर।
१२. पर्यटन क्षेत्रको विकास: धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाले पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न सकिने।
१३. युवा जनशक्ति: ठूलो युवा जनसंख्या उत्पादनशील श्रमशक्तिको रूपमा उपयोग गर्न सकिने।
१४. कृषि आधुनिकीकरण: उर्वर भूमि र विविध हावापानीका कारण कृषि उत्पादन वृद्धि गर्न सकिने।
१५. सूचना तथा सञ्चार प्रविधि: डिजिटल प्रविधिको विस्तारले रोजगारी र सेवा प्रवाहमा सुधार ल्याउन सकिने।
१६. संघीय शासन प्रणालीमार्फत स्थानीय स्तरमा विकास योजना सञ्चालन।
१७. विदेशी लगानी तथा निजी क्षेत्रको बढ्दो सहभागिता।
१८. क्षेत्रीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार विस्तारको सम्भावना।
१९. शिक्षा, स्वास्थ्य र प्रविधिमा बढ्दो पहुँच।
२०. हरित ऊर्जा तथा दिगो विकासका नयाँ कार्यक्रमहरू।
२१. उद्यमशीलता र स्टार्टअप संस्कृतिको विकास।

ख. विद्यमान चुनौतीहरूः

१. एकल अधिकार एवं साझा अधिकारमा उल्लेखित विषयहरुको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक ऐन कानूनहरुको तर्जुमा गर्नु।
२. विध्यमान ऐन कानूनहरुको पुर्ण रुपमा परिपालना गरी बढ्दो आर्थिक अनियमितता, अपारदर्शीता तथा बेरुजुको न्युनिकरण गर्दै जानु।
३. सडक सञ्जालहरुको दिगो स्तरोन्नती गरी बाह्रै महिना यातायतको पहुँच सुनिश्चित गर्नु ।
४. १५ शैयाको अस्पतालको निर्माण सम्पन्न गर्नु तथा क्यान्सर, मधुमेह, kidney fail, उच्च रक्तचाप लगायतका रोगीहरुको संख्या घटाउदै जानु।
५. शिक्षालाई वैज्ञानिक, व्यवहारीक, प्रविधिमैत्री, रोजगारमुलक, सीपमूलक बनाई खस्कदो शैक्षिक गुणस्तरलाई उकास्नु।
६. कृषकहरुलाई गुणस्तरीय बीउबिजन, मलखाद समयमा नै उपलब्ध गराउनु ।
७. युवा जनशक्तिलाइ कृषि ब्यवसाय प्रति आकर्षित गर्नु ।
८. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका सीप युक्त युवाको सीप तथा पुँजीलाइ उद्यम विकासमा उपयोग गर्नु।
९. बैज्ञानिक, जलवायु उत्थानशिल तथा व्यवहारीक एवम् उपयुक्त भूउपयोग योजना तर्जुमा गरी लागू गर्नु।
१०. प्राकृतिक स्रोत तथा नदिजन्य पदार्थ (ढुङगा,गिटी, बालुवा) प्रयोगलाई नियमन एवम व्यवस्थापन गरी आन्तरिक आय अभिवृद्धि गर्नु।
११. बेरोजगारी तथा वैदेशिक रोजगारीमा अत्यधिक निर्भरता।
१२. गरिबी र क्षेत्रीय असमानता।
१३. प्राकृतिक विपद् तथा जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरू।
१४. दक्ष जनशक्तिको अभाव र मस्तिष्क पलायन।

ग. नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरू

१. नेपालको संविधान,
२. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४,
३. स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८
४. १६ औं योजनाको आधारपत्र
५. गाँउपालिकाको आवधिक योजना

लगायतका दस्तावेजका आधारमा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिएकोछ । संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान एवं वित्तिय हस्तान्तरणको उच्चतम र प्रभावकारी परिचालन एवं उपयोग गर्दै वित्तिय आत्मनिर्भरता कायम गर्न प्रयत्न गरिने छ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म आ. व. २०८३/०८४ को विभिन्न विषयगत एवं क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्दछु ।

१. सामाजिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

क. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

१. यस पालिकामा सञ्चालनमा रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुलाई वार्षिक रुपमा दिंइदै आएको विभिन्न अनुदानहरुलाई निरन्तरता दिदै शिक्षक/कर्मचारी लगायतको पेशागत विकास र क्षमता अभिवृद्धिका लागि सेवा प्रवेश, पुनर्ताजगी लगायतका तालिम सञ्चालन गरिनेछ।
२. **HUMAN PRACTICE FOUNDATION** सँग सम्झौत भई आ.व. २०८२/८३ देखि क्रमशः कार्यान्वयन हुँदै आएका विद्यालयहरुको पुर्वधार विकास तथा गुणस्तरीय शिक्षा कार्यक्रममा पालिकाले व्यहोर्नुपर्ने कुल लागतको २० प्रतिशत (पुर्वधार विकासतर्फ) रकम आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ मा बजेट विनियोजन गरिनेछ।
३. "मेरो बालबालिकाका लागि गुणस्तरीय शिक्षा, मिक्लाजुङ गाउँपालकाको इच्छा" भन्ने मूल नारालाई जोड दिइ कर्मचारी, शिक्षक, जनप्रतिनिधि र राजनैतिक नेतृत्व वर्ग र सर्वसाधारणका बालबालिकाहरुलाई सामूदायिक विद्यालयमा नै भर्ना हुन विशेष प्रोत्साहनकार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।

ख. विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारलाई उच्च प्राथमिकतामा राखि तपशिलका कार्यक्रमहरु गरिनेछन् ।

१. विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारका निमित्त शैक्षिक गुणस्तर सुधार योजना तयार गरी लागु गरिनेछ ।
२. विद्यालय भर्ना कार्यक्रम अन्तर्गत भर्ना अभियान मार्फत विद्यालय उमेर समूहका सतप्रतिशत बालबालिकाहरुलाई विद्यालयको पहुँचमा ल्याइनेछ ।

३. विद्यार्थीहरुमा सिकाइ संस्कारको विकास गर्नका निमित्त विद्यालयमा पुस्तकालय, बुक कर्नर एवं अतिरिक्त अध्ययन सामग्रीहरुको व्यवस्था गरिनेछ ।

४. कार्यसम्पादन एवं गुणस्तर अभिबृद्धिका आधारमा विद्यालयहरुलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।

५. शैक्षिक क्षेत्रमा भएका असल अभ्यासहरुको अनुसरणका लागि विभिन्न शैक्षिक संस्थाहरुको अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।

ग. शैक्षिक संस्थाहरुको संस्थागत क्षमता विकास अन्तर्गत तपशिलका कार्यक्रमहरु गरिनेछ ।

१. शैक्षिक शुसासन प्रवर्धनका कार्यक्रमहरु, प्र.अ. व्यवस्थापन, विद्यालयको लेखा व्यवस्थापन, तथ्याङ्क व्यवस्थापन र कार्यालय व्यवस्थापनका तालिमहरु संञ्चालन गरि व्यवस्थित गरिनेछ ।

२. शैक्षिक सामग्री सप्ताह आयोजना गरेर स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने मूल्य नपर्ने, न्यून मूल्यका, शिक्षक निर्मित, विद्यार्थी निर्मित, डिजिटल शैक्षिक सामग्री निर्माणमा विद्यालयहरुलाई प्रोत्साहित गरी वर्षभरीका लागि शैक्षिक सामग्री निर्माण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

घ. विद्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधार विकास अन्तर्गत तपशिलका कार्यक्रमहरु गरिने छन् ।

१. हरित विद्यालय निर्माणका निमित्त विद्यालयहरुमा विभिन्न सरोकारवाला पक्षहरुको साझेदारीमा विद्यालय बाटिका निर्माण गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

२. आधारभूत तथा माध्यमिक सामूदायिक विद्यालयहरुमा डिजिटल हाजिरी र सि.सि. टि.भि. जडान गरी दुर अनुगमन (Distance Monitoring) मा निरन्तरता दिइने छ ।

३. बालकक्षा व्यवस्थापन अन्तर्गत कक्षाकोठा बालमैत्री बनाउनका साथै बालकक्षाका भित्ताहरुमा सिकाइका विषयवस्तुहरु पेन्टिङ गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

ङ. विद्यालय पोषण, स्वास्थ्य र सरसफाइ

१. विद्यालयमा बालबालिकाहरुको लागि उपलब्ध दिवा खाजाको व्यवस्थापन र गुणस्तरका निमित्त नियमित अनुगमन र नियमन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२. विद्यालयमा बालबालिकाको स्वास्थ्य अवस्थाको नियमित चेकजाँच गर्न विद्यालयबाट नजिकका स्वास्थ्य संस्थाहरुको सहकार्यमा विद्यालयमा विद्यार्थीहरुको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउनका साथै प्राथमिक उपचारका सामग्रीहरु उपलब्ध गराईनेछ ।

३. विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमलाई शिक्षण—सिकाइ प्रक्रियासँग एकीकृत गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने।

४. विद्यार्थीमा स्वस्थ जीवनशैली, व्यक्तिगत सरसफाइ तथा पोषणसम्बन्धी व्यवहार विकास गर्ने।

५. किशोरकिशोरी स्वास्थ्य, मानसिक स्वास्थ्य तथा महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनलाई विशेष प्राथमिकता दिने।

६. विद्यालय, अभिभावक, स्वास्थ्य संस्था तथा समुदायबीच समन्वय र सहकार्य अभिवृद्धि गर्ने।

७. विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमलाई समावेशी, बालमैत्री तथा लैङ्गिक उत्तरदायी बनाउने।

च. विद्यालय विपद् व्यवस्थापन र जोखिम न्यूनीकरण

१. विद्यालयमा विपद् बाट पुगेको शैक्षिक क्षति परिपुरणका निमित्त स्वअध्ययन सामग्री र उपचारात्मक शिक्षणको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२. विद्यालयमा विपतबाट पुग्न सक्ने संभावित जोखिम अध्ययन गरी सोको निराकरणका लागि सुझाव दिन विद्यालय स्तरीय जोखिम न्यूनिकरण इकाइ निर्माण गरी सुरक्षित विद्यालय निर्माणमा जोड दिइनेछ ।

३. विद्यालयलाई विपद् प्रतिरोधी, सुरक्षित तथा बालमैत्री शैक्षिक संस्थाका रूपमा विकास गर्ने।

४. विद्यालयस्तरमा विपद् जोखिम पहिचान, न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा पुनःस्थापना प्रणालीलाई सुदृढ गर्ने।

५. विद्यालय विपद् व्यवस्थापन योजनालाई स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन योजनासँग आबद्ध गर्ने।

६. विद्यालय भवन तथा पूर्वाधारलाई विपद् प्रतिरोधी मापदण्डअनुसार निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने।

छ. विद्यालय खेलकुद र अतिरिक्त क्रियाकलाप

१. विद्यालय खेलकुद शिक्षकहरुको क्षमता विकास गरिनेछ ।

२. विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाहरुको लागि पढाइ लेखाइका अतिरिक्त सर्वाङ्गिण विकासका निमित्त नियमित अतिरिक्त क्रियाकलाप गर्न/गराउन विद्यालयहरुलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

३. राष्ट्रपति रनिङसिल्ड प्रतियोगिताको सबै खेल विधाहरुमा विद्यार्थी सहभागीता बृद्धि गरिनेछ ।
४. अतिरिक्त क्रियाकलापहरुमा विद्यार्थीहरुलाई आकर्षित गर्न गाउँ स्तरीय प्रतिभा पहिचान कार्यक्रम साथै शैक्षिक प्रदर्शनी साथै उत्कृष्ठ **GPA** ल्याउने विद्याथीलाई सम्मान तथा प्रोत्साहन जस्ता कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ ।
५. विद्यालयमा खेलकुद, कला, संस्कृति, साहित्य, विज्ञान तथा सिर्जनात्मक गतिविधिहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने।
६. विद्यार्थीमा नेतृत्व, अनुशासन, सहकार्य, प्रतिस्पर्धात्मक भावना तथा जीवनोपयोगी सीपको विकास गर्ने।
७. विद्यालयस्तरीय खेलकुद तथा अतिरिक्त क्रियाकलापमा सबै विद्यार्थीको समान र समावेशी सहभागिता सुनिश्चित गर्ने।
८. स्थानीय खेल, कला, संस्कृति तथा परम्परागत ज्ञानको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने।

ज. विद्यालय अनुगमन र मूल्याङ्कन

१. विद्यालय सुपरीवेक्षण र पेशागत सहायताका निमित्त विशेष ब्यवस्था गरिनेछ ।
२. शिक्षण सिकाइ कार्यमा निरन्तर उत्प्रेरणा र पृष्ठपोषण दिन नियमित विद्यालय अनुगमन र विज्ञ सहितको कक्षाकोठा अवलोकन गर्ने ब्यवस्था मिलाईने छ ।
३. **"शैक्षिक सुधार कार्यक्रम"** अन्तर्गत विद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न भौतिक एवं प्राविधिक क्षेत्रको पहुँचका निमित्त कार्यक्रमहरु साथै शिक्षक सम्मान विद्यालय छात्रबृति लागी अक्षय कोष खडा गर्नका साथै उच्च शिक्षा छात्रबृत्तिका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
४. शिक्षक दरबन्दी मिलान र ब्यवस्थापन गरिने छ ।
५. शिक्षक विद्यार्थी अनुपात र भुगोलका आधारमा दरबन्दी मिलान र दरबन्दी पुनर्वितरण गरिने छ ।
६. सामुदायिक विद्यालय संचालन अनुदान तथा रवि बहुमुखी क्याम्पसलाई दिइदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

झ. यूवा तथा खेलकुद विकास

१. यूवा प्रतिभा प्रस्फुटनका लागि यूवा लक्षित कार्यक्रमहरु ल्याईनेछ ।
२. मिक्लाजुङ गाउँपालिका आधारभूत / माध्यमिक तह स्तरीय खेलकुद कार्यक्रमहरु संञ्चालन गरिनेछ ।
३. वडा स्तरमा यूवा तथा खेलकुद विकास समितिहरुलाई सक्रिय बनाइनेछ ।
४. यूवा तथा खेलकुद विकासका कार्यक्रमहरु मार्फत मिक्लाजुङ गाउँपालिकालाई खेलकुद क्षेत्रको हव (केन्द्र) बनाउनका साथै समयानुकुल सक्षम, प्रतिस्पर्धी, सिर्जनशिल र नवप्रवर्तनात्मक सोच भएका यूवा जनशक्ति तयार गरिने छ ।
५. गाउँ तथा वडा स्तरका विभिन्न खेलकुद एवं मनोरञ्जनका कार्यक्रमहरु आयोजना गरिनेछ ।
६. गाउँपालिका वाहिर आयोजना हुने विभिन्न खेलकुद प्रतियोगीताहरु र यूवा प्रतिभा कार्यक्रमहरु सहभागी हुन प्रतिस्पर्धीहरुलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
७. राष्ट्रपति रनिङ कप प्रतियोगिता तथा अन्तरपालिका पालिका स्तरिय आमन्त्रित कार्यक्रमहरु संचालन साथै सक्रिय सहभागी जनाइने छ ।

२. संस्कृति सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. ऐतिहासिक तथा पुरातात्त्विक सम्पदाको संरक्षण र पुनर्निर्माण कार्यक्रम।
२. संग्रहालय, पुस्तकालय तथा अभिलेखालयको स्थापना र सुदृढीकरण।
३. लोककला, संगीत, नृत्य तथा नाटकको संरक्षण र प्रोत्साहन।
४. लोपोन्मुख भाषा र संस्कृतिको संरक्षण कार्यक्रम।
५. सांस्कृतिक अनुसन्धान तथा दस्तावेजीकरण कार्यक्रम।
६. स्थानीय भाषा, संस्कृति र सम्पदालाई पर्यटन विकाससँग जोडदै यसको प्रवर्द्धन गरिनेछ।
७. भाषा, कला, साहित्य तथा संस्कृति संरक्षण सम्बन्धी नीति र कानुन तथा मापदण्डको निर्माण, कार्यान्वयन तथा नियमन गरिनेछ।
८. पुरातात्विक महत्वका वस्तुहरुको संरक्षण गरिनेछ। मठ, मन्दिर, पाटी पौवा र गुठीहरुको संरक्षण र ब्यवस्थापनको कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ
९. यस पालिकामा लाग्ने मेला, जात्रा पर्वलाई व्यवस्थापन र प्रवद्धन गरिनेछ ।
१०. सांस्कृतिक परम्परा बमोजिम मनाइने सबै जातजातिका पर्वहरुलाई व्यवस्थित गरिनेछ र गाउँपालकिा भित्र रहेका धार्मिक मठ मन्दिर, गुम्वाको अभिलेख तयार गरी आवश्यक मर्मत—सम्भार, सुधार तथा सौन्दर्यीकरण गरी धार्मिक पर्यटनका लागि विशेष जोड दिईनेछ ।

३. लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. सबै प्रकारका विभेद, शोषण र उत्पिडनको अन्त्य गर्दै समानता र सामाजिक समावेशिकरण सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दै स्थानीय समुदायको परम्परागत ज्ञान, सिप, संस्कृति, भाषा, सामाजिक परम्परा र अनुभवलाई संरक्षण र संवर्द्धन गरिनेछ।

२. गर्भवती महिलाहरुको लागि आमा सुरक्षा कार्यक्रम र नवजात शिशुको लागि पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३. बाल विवाह अन्त्यका लागि किशोरीसशक्तिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

४. सबै नागरिकलाई जात, धर्म, लिङ्ग, भाषा, वर्ग, क्षेत्र वा शारीरिक अवस्थाका आधारमा कुनै पनि प्रकारको भेदभाव नगर्ने।

५. महिला तथा सीमान्तकृत समुदायको समान अवसर र निर्णय प्रक्रियामा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने।

६. सार्वजनिक सेवा, स्रोत—साधन तथा विकासका अवसरहरूमा समान पहुँच स्थापित गर्ने।

७. लैङ्गिक हिंसा, विभेद तथा सामाजिक बहिष्करण अन्त्य गर्न आवश्यक कानुनी तथा संस्थागत व्यवस्था सुदृढ गर्ने।

८. समावेशी विकासका लागि GESI मैत्री योजना, बजेट तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

९. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा अन्य कमजोर वर्गका अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने।

४. स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. आधारभूत र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवालाई उपयोगी, प्रभावकारी, सर्वसुलभ र सहज पहुँचको सुनिश्चितता गर्दै नागरिकहरुको स्वास्थ्य स्तरमा सुधार गरिने छ ।

२. ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको पूर्ण खोपको सुनिश्चितता र दीगोपनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३. जेष्ठ नागरिक, विपन्न तथा पछाडि परेका वर्ग, क्षेत्र र समुदायमा स्वास्थ्य सेवाको पहुँच वृद्धि गर्न, गाउँघर क्लिनिकलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।

४. अपांगता रोकथाम तथा पुन:स्थापना कार्यक्रलाई निरन्तरता दिदै स्वास्थ्य सम्बन्धित कर्मचारीहरुलाई आवश्यक तालिम तथा प्रोत्साहनको व्यावस्था गरिने छ ।

५. आधारभुत अस्पताल रविबाट फार्मेसी सेवा, आकस्मीक सेवा, सुरक्षित मातृत्व सेवा, परिवार नियोजन सेवा लगायतका सेवाहरुहरु प्रभाबकारी रुपमा संचालन गर्न जनशक्ती, औषधि तथा औजार उपकरणको व्यबस्था गरिनेछ ।

६. आधारभुत अस्पताल रविबाट स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम प्रभाबकारी रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

७. समुदायमा रहेको नसर्ने (प्रेसर, सुगर र दम) रोगको लागि आवश्यक औषधि व्यबस्था गरिनेछ ।

८. स्वास्थ्य संस्थाहरुमा परिवार नियोजन सेवाको पहुँच बढाउन, आमा सुरक्षा कार्यक्रम सफल बनाउन स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई तालिमको व्यबस्था गरिनेछ ।

९. स्वास्थ्य चौकी तथा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ मापदण्ड अनुरुपको भवन निर्माणको लागि पहल गरिनेछ ।

१०. स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट खोप सेवा प्रदान हुने खोप केन्द्र नभएको ठाउँमा खोप केन्द्र भवन निर्माण गरि गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरिनेछ ।

११. स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आमा सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभाबकारी बनाइनेछ साथै प्रसुति प्रतिक्षालय सेवा विस्तार गरिनेछ । गोपनियता कायम गर्न स्तनपान कक्ष निर्माण गर्दै लागिने छ ।

१२. गाउँघर क्लिनिक तथा खोप केन्द्रमा खटिने स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीहरुलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

१३. अपांगता रोकथाम कार्यक्रमहरुलाई अन्तर्गत तालिम सिप क्षमता अभिबृद्धि गर्नुका साथै उपचार सहयोग र जिविकोपार्जनको लागि अनुदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१४. पोष्टमार्टम घर निर्माण तथा बेबारिसे लास व्यस्थापन गरिनेछ साथै घटनामा परी मृत्यु भएकाहरुको लागि नि:शुल्क लाश ढुवानी गरिने छ ।

१५. जिवनशैली व्यवस्थापन तथा आयुर्वेद सेवालाई पनि निरन्तरता दिदै थप सेवा विस्तार गर्दै लगिने छ ।र मागको आधारमा आधारभुत आवश्यकतालाई पुरा गर्न पालिकाबाट रकमको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१६. १६-२३ महिनाका बच्चाहरुलाई तौल अनुगमनका लागि थप योजना बनाउदै लगिने छ ।

१७. सरुवा रोग तथा महामारी रोगहरुको समयमा पहिचान तथा निगरानी गर्दै रोकथाम तथा प्रतिकार समयमा गरिने छ ।

१८. नसर्ने रोग तथा पोषण सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

१९. वर्थिङ तथा आधारभुत अस्पतालबाट रेफर भई अन्य क्षेत्रमा प्रसुती गर्नु पर्ने अवस्था भएका विपन्न महिलाहरुको प्रसुती सेवाकालागी सहयोग रकमको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
२०. सबै नागरिकलाई गुणस्तरीय, सुलभ, पहुँचयोग्य र किफायती स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने।
२१. आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई प्राथमिकता दिँदै रोकथाम, उपचार, पुनर्स्थापना तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
२२. मातृ तथा शिशु स्वास्थ्य, पोषण, खोप तथा परिवार नियोजन सेवाको प्रभावकारी विस्तार गर्ने।
२३. सरुवा तथा नसर्ने रोगहरूको रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापनलाई सुदृढ गर्ने।
२४. स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक पूर्वाधार, उपकरण तथा जनशक्ति व्यवस्थापनमा सुधार गर्ने।
२५. स्वास्थ्य बीमा तथा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रममार्फत स्वास्थ्य सेवामा नागरिकको पहुँच बढाउने।
२६. सुरक्षित खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छ वातावरण प्रवर्द्धन गरी जनस्वास्थ्य सुधार गर्ने।
२७. विपद्, महामारी तथा स्वास्थ्य आपत्कालीन अवस्थाको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने।
२८. गाउँपालिका मातहतका सबै कार्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा संचालनको लागि प्राथमिकता निर्माण गर्ने ।
२९. किशोर किशोरी मैत्री कक्ष स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्थापना गर्न पहल गरिने छ ।
३०. सबै वडा तथा स्वास्थ्य संस्था अन्तर्गतका टोलहरुलाई पोषण मैत्री वडा घोषणा गर्दै २०३० सम्ममा मिक्लाजुङ गाउँपालिकालाई पनि पोषण मैत्री पालिका घोषणा गर्न रणनीति गरी कार्यक्रमलाई प्राथमिकीकरण गर्ने ।

५. सामाजिक सूरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता

१. सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीहरुको पहिचान तथा नविकरणमा सहजता र पारदर्शिता तथा भत्ता वितरणको कार्यलाइ थप प्रभावकारी बनाउन राष्ट्रिय परिचयपत्र नम्बरको माध्यमबाट बायोमेट्रिक भेरिफिकेशन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२. अनलाइन मार्फत व्यक्तिगत घटना दर्ता कार्यलाई अझ व्यवस्थित गरिनेछ ।
३. पञ्जीकरणका कार्यहरुलाई घुम्ति सेवामार्फत टोल टोलमा पुर्‍याइने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. पञ्जीकरण अभिलेखलाई सुरक्षित राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५. सामाजिक सुरक्षा भत्ता तथा सामाजिक संरक्षणका कार्यक्रमलाई प्रभावकारी, पारदर्शी र लक्षित वर्गमैत्री बनाउने।
६. ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित बालबालिका तथा अन्य लक्षित वर्गलाई सामाजिक सुरक्षाको पहुँच सुनिश्चित गर्ने।
७. जन्म, मृत्यु, विवाह, बसाइँसराइ तथा सम्बन्धविच्छेद लगायत व्यक्तिगत घटना दर्तालाई व्यवस्थित, समयमै र पूर्ण बनाउने।
८. व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापनमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई विस्तार गर्ने।
९. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता सेवामा सहज, छिटो र नागरिकमैत्री सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्ने।
१०. सामाजिक सुरक्षा तथा नागरिक अभिलेख प्रणालीलाई विश्वसनीय, अद्यावधिक र तथ्यमा आधारित बनाउने

६. आर्थिक विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

क. उद्योग तथा पर्यटन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. परम्परागत, मौलिक कला संस्कृतिसंग सम्वन्धित उद्योग व्यवसायहरुको संरक्षण, सम्वर्धन, प्रवर्धन र विकासका लागि गाउँपालिकाले उद्योग वाणिज्य संघ लगायत अन्य सरोकारवालाहरुसंग समन्वय सहकार्य गर्दै आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नेछ।
२. उद्योग व्यवसाय दर्ता, नविकरण, स्थानान्तरण तथा नामसारी जस्ता प्रशासनिक प्रकृयालाई अनिवार्य र सूचना प्रविधिमा आधारित बनाइनेछ ।
३. पर्यटन मार्फत आर्थिक समृद्धि हासिल गर्न गाउँपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना तर्जुमा गरी सोही आधारमा पर्यटन पूर्वाधार विस्तार र पर्यटन विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
४. आन्तरिक एवं वाह्य पर्यटक वृद्धिका लागि निजी क्षेत्रसंगको सहकार्यमा जोड दिइनेछ।
५. स्थानीय स्रोत, साधन, सीप र प्रविधिमा आधारित उद्योगहरूको विकास तथा प्रवर्द्धन गर्ने।
६. साना, घरेलु, लघु तथा मझौला उद्योगको स्थापना, विस्तार र आधुनिकीकरणमा प्रोत्साहन गर्ने।
७. उद्यमशीलता विकासमार्फत रोजगारी सिर्जना र स्थानीय अर्थतन्त्रलाई सबल बनाउने।
८. स्थानीय कला, संस्कृति, धार्मिक, ऐतिहासिक तथा प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्दै पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने।

९. निजी क्षेत्र, सहकारी तथा समुदायसँगको सहकार्यमा उद्योग तथा पर्यटन क्षेत्रको विकास गर्ने।
१०.पर्यटन पूर्वाधार, सेवा तथा व्यवस्थापनमा सुधार गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक आकर्षित गर्ने।
११.स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण तथा ब्राण्डिङमा जोड दिने।

७. कृषि सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. समग्र कृषि क्षेत्रलाई सम्मानजनक,मर्यादित आकर्षक पेशाको रुपमा विकास गरी कृषिमा प्राविधिक तथा व्यावसायीक शिक्षालाई प्राथमिकता दिई योग्य र दक्ष कृषक मार्फत आधुनिक कृषि प्रणालीको प्रवर्द्धन गरिनेछ।
२. कृषि क्षेत्रमा लागेका सम्पुर्ण कृषकहरुको स्तर (साना, मझौला र ठुला) निर्धारण गरी कृषक परिचयपत्र वितरण र आवधिक कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
३. उत्पादनमा आधारित कृषक पुरस्कारलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गर्दै कृषि उपजको गुणात्मक एवं परिमाणात्मक उत्पादन तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धिका लागि प्राङगारिक मलखाद उत्पादनमा अनुदान (कृषक प्रोत्साहन अनुदान) कार्यक्रम सञ्चालनलाई निरन्तरता गरिनेछ।
४. परम्परागत कृषि पेशालाई व्यवसायिक कृषि तर्फ विकसित गर्न क्षमता अभिबृद्धि तालिम कार्यक्रम, कृषि यान्त्रिकरण, प्रविधि हस्तान्तरणलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति ल्याइनेछ ।
५. तरकारी अन्नबाली, फलफूल खेतीको प्रवर्धन गर्दै जडीबुटी, अलैंची, चिया तथा कफि जस्ता नगदेबालीको उत्पादन क्षेत्र बिस्तार गर्न कृषकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । फलफूल उत्पादनको पकेट क्षेत्र बढाउन फलफूलका बिरुवा उत्पादन तथा वितरण कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
६. कृषियोग्य जमिनबाट माटोको परीक्षण गरी अम्लिय माटो सुधारका लागि कृषि चुन वितरण गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ
७. कृषकहरुको क्षमता विकास गर्न विशेष तालिम तथा कृषक अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
८. रासायनिक मल कृषकलाई सहज रुपमा उपलब्ध गराउदै किटनाशक विषादीको प्रयोगलाई कम गर्न प्राङ्गारिक र जैविक मलको प्रयोगलाई बढावा दिन आइ.पि.एम. प्रणाली अबलम्बल गरिनेछ ।
९. उत्पादन साथमा अनुदान हातमा नारा सहित उत्पादनमा आधारित कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिइनेछ ।
१०.कृषि क्षेत्रको उत्पादन बृद्धिमा जोड दिंदै गाउँपालिकाको उत्पादन उपभोग गरौं, गाउँपालिका क्षेत्र उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरौं अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
११.कृषि बजारको व्यवस्थापन गर्दै परम्परागत खेती तथा रैथाने बालीको संरक्षणमा प्राथमिकता दिई स्थानीय बालीको बिउबिजन संरक्षण गरिनेछ ।
१२.कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्रलाई व्यवसायिक, आधुनिक, प्रतिस्पर्धी र उत्पादनमुखी बनाउने।
१३.खाद्य तथा पोषण सुरक्षालाई सुनिश्चित गर्दै कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने।
१४.कृषकको आयस्तर वृद्धि तथा कृषि उद्यमशीलताको विकासमा प्रोत्साहन गर्ने।
१५.कृषि तथा पशुपन्छी उत्पादनमा आधुनिक प्रविधि, यान्त्रिकीकरण र नवप्रवर्तनको प्रयोग विस्तार गर्ने।
१६.स्थानीय सम्भावना र विशेषताका आधारमा कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्रको विकास गर्ने।
१७.कृषि उत्पादनको भण्डारण, प्रशोधन, मूल्य अभिवृद्धि तथा बजारीकरणमा जोड दिने।
१८.जलवायु परिवर्तन तथा प्राकृतिक प्रकोपबाट कृषि क्षेत्रलाई सुरक्षित बनाउन अनुकूलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

८. पशु सेवा तथा पशुपंक्षी पालनः

१. Four pillars of livestock sector, दुध, फलफुल, मासु र अण्डा वाट नगरलाई आत्मनिर्भर बनाई बजार व्यवस्थापनलाई प्राथमिकतामा दिने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
२. कृषक तथा पशु स्वास्थ्य सेवा प्राविधिकहरुको क्षमता अभिवृद्ध गरी पशुसवास्थ्य सेवालाई सुदृढीकरण गर्ने र परजिवी नियन्रणका लागि औसधि उपचारको व्यबस्था गरिनेछ ।
३. कृषकहरुलाई अध्ययन अवलोकन भ्रमण गराई ज्ञान र सीपको अभिबृद्धि गरी कृषि पेशालाई सम्मनीत, मर्यादित र कृषकलाई आत्मनिर्भर बनाई कृषिमा आश्रित जनताको जीवनस्तर सुधार गरिनेछ ।
४. राष्ट्रिय नीति अनुरुप कृषि खेती विमा र पशु विमा कार्यक्रमलाई प्रोत्साहित गरि कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागी युवालाई आकर्षित गर्ने खालका कार्यक्रमहरु संचालन गरि युवाहरुलाई विदेश जानबाट निरुत्साहित गरिने छ ।
५. पशुपंन्छी तथा मत्स्यको संक्रामक ,माहामारी रोग पहिचान, उपचार र नियन्त्रणमा विशेष जोड दिईने छ,पशु स्वास्थ्य व्यावस्थापनको लागि पशु पंन्छीका रोगहरु विरुद्ध खोप कार्यक्रम तथा पशु चिकित्सक सहितको पशु स्वास्थ्य सेवा सिविर संचालन गर्ने र प्रयोगशाला सेवाको सुदृढ गरिनेछ ।

६. पशु नश्ल सुधारको लागी प्राकृतिक तथा कृतिम गर्भाधान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ
७. कृषि उत्पादनमा व्यावसायीकरण, विविधिकरण,आधुनिकिकरण, यान्त्रीकरण तथा बजारीकरणलाई बिशेष जोड दिदै सामुहिक खेती प्रणाली , सामुहिक पशुपालनको विकास गरी व्यवसायिक कृषक तथा फर्महरुलाई प्रोत्साहन गरी कृषि क्षेत्रलाई आत्मनिर्भर र मर्यादित बनाउने निति अवलम्वन गरिने छ ।
८. किसानहरुबाट सहाकारी मार्फत दुध संकलन गरी प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गर्ने र पशुपालान तर्फ युवा किसानहरुलाई आकर्षित गर्ने नीति लिइनेछ ।
९. गाउँपालिकाक्षेत्रमा भएका सामुदायीक कुकुरहुरलाई खोप तथा बन्धयाकरण सेवा उपलब्ध गराईनेछ ।
१०.जुनोटिक रोगहरुको बारेमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम लाई अगाडि बढाइने छ ।
११.पशु आहाराका लागी घाँस खेती कार्यक्रम,घाँस श्रोत केन्द्र,डाले घाँस नर्सरी कार्यक्रमलाई जोडदिने छ ।
१२.एक वडा एक पशु सेवा प्राविधिकहरुको व्यावस्थाको लागि जोड दिईने छ ।
१३.माछा पालन व्यवसायलाई प्रोत्साहित गरी सो सम्बन्धी सेवा तथा सहयोग उपलब्ध गराईनेछ ।
१४.बाख्रा श्रोत केन्द्र विकासको लागि जोड दिईदै पशु पंन्छी तथा मत्स्य पालन पकेट कार्यक्रम संचालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१५.पशुपन्छी पालनलाई व्यवसायिक, आधुनिक तथा उत्पादनमुखी बनाउँदै कृषकको आयस्तर वृद्धि गर्ने।
१६.पशु स्वास्थ्य सेवा, रोग नियन्त्रण तथा उपचार सेवाको पहुँच सबै कृषकसम्म विस्तार गर्ने।
१७.उन्नत जातका पशुपन्छीको विकास तथा प्रवर्द्धन गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने।
१८.पशुपन्छीजन्य उत्पादनको गुणस्तर, प्रशोधन, मूल्य अभिवृद्धि तथा बजारीकरणलाई प्रोत्साहन गर्ने।
१९.युवा, महिला तथा सीमान्तकृत समुदायलाई पशुपालन व्यवसायमा आकर्षित गर्ने।

९. सहकारी सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. सहकारी संस्थाहरुको संस्थागत सुशासन प्रवर्द्धन गर्दै निच्छेपकर्ताहरुको हित संरक्षणका लागि अनुगमनलाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ।
२. सहकारीहरुको माध्यमबाट उत्पादनशिल क्रियाकलापमा संलग्न नागरिकहरुको पूँजि संकलन तथा परिचालन गरी साना तथा स्वरोजगारीका अवसर श्रृजना गरी गरिबी न्यूनिकरण गर्ने योजनालाई निरन्तरता दिइनेछ।
३. सहकारी संस्थाको दर्ता, नियमन तथा अनुगमन कार्यक्रम।
४. बचतकर्ताको हित संरक्षण तथा वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम।
५. कृषि, दुग्ध, फलफूल, तरकारी तथा पशुपालनमा आधारित सहकारी प्रवर्द्धन कार्यक्रम।
६. महिला, युवा तथा विपन्न समुदाय लक्षित सहकारी विकास कार्यक्रम।
७. सहकारी व्यवस्थापन तथा नेतृत्व विकास तालिम।
८. सहकारी सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको विकास तथा डिजिटल सेवा विस्तार।
९. सहकारी क्षेत्रको लेखापरीक्षण तथा वित्तीय पारदर्शिता प्रवर्द्धन कार्यक्रम।
१०.उत्पादनमूलक तथा रोजगारी सिर्जना गर्ने सहकारी परियोजनालाई सहजीकरण।
११.सहकारी क्षेत्रलाई स्थानीय आर्थिक विकास, रोजगारी सिर्जना र गरिबी न्यूनीकरणको प्रमुख माध्यमका रूपमा विकास गरिनेछ।
१२.सहकारी संस्थाहरूलाई **पारदर्शी, दिगो र उत्तरदायी** बनाउने ,स्थानीय उत्पादन, उद्यम र रोजगारमा सहकारीको भूमिका बढाइने छ ।
१३.**COPOMIS** प्रणालीमा विवरण अद्यावधिक अनिवार्य गरिने
१४.सहकारी क्षेत्रलाई मिक्लाजुङ गाउँपालिकाको **आर्थिक मेरुदण्ड** का रूपमा विकास गर्दै स्थानीय स्तरमा उत्पादन, रोजगार र समृद्धि हासिल गर्ने लक्ष्यका साथ यो नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ।

१०.रोजगारी र उद्यमशिलता सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. राष्ट्रिय रोजगार कार्यक्रमलाई सीपयुक्त दक्ष जनशक्ति, रोजगारीको क्षेत्र र रोजगार सम्बन्धी अन्य कार्यक्रमहरुसँग आबद्द गरी उत्पादन मूलक रोजगारी सिर्जना गर्ने बेरोजगार लक्षित अभियानको रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२. सूचीकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिलाई न्युनतम रोजगारीको प्रत्याभूती गर्नका लागि कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना सञ्चालन गरी श्रममुलक आयोजना मार्फत समूदायको विकास सँगै सामाजिक संरक्षणको प्रत्याभूती गराइनेछ ।

३. रोजगार सेवा केन्द्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी बनाउदै विद्यमान बेरोजगारी दर कम गर्नका लागि यस स्थानीय तहका बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई रोजगारी प्रदान गर्नका लागि आवेदन आह्वान गरी रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत **NEMIS System** मा सूचिकृत गरिनेछ।

४. स्थानीय तहको आफ्नै रोजागर रणनीति तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

५. युवा स्वरोजगार तथा उद्यमशीलता विकास कार्यक्रम।

६. सीपमूलक तथा व्यावसायिक तालिम कार्यक्रम।

७. स्टार्टअप तथा नवप्रवर्तन प्रवर्द्धन कार्यक्रम।

८. सहुलियतपूर्ण कर्जा तथा उद्यम वित्तीय सहायता कार्यक्रम।

९. कृषि, पर्यटन, सूचना प्रविधि र उत्पादनमूलक क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना कार्यक्रम।

१०.महिला तथा युवामुखी उद्यम विकास कार्यक्रम।

११.श्रम बजार सूचना प्रणाली तथा रोजगार सेवा केन्द्र सञ्चालन।

१२. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका व्यक्तिहरूका लागि पुनःएकीकरण तथा उद्यम सहायता कार्यक्रम।

१३.गरिब, विपन्न, महिला तथा लक्षित वर्गलाई उद्यमशीलतामा संलग्न गराउने छ

१४.उत्पादन, बजार र वित्तमा पहुँच विस्तार गराइने छ ।

१५.नयाँ उद्यमीहरूको संख्या वृद्धि गराउँदै बेरवजगारी दरमा कमी ल्याइने छ ।

१६.लघु उद्यम विकासलाई मिक्लाजुङ गाउँपालिकाको **रोजगार र आर्थिक समृद्धिको प्रमुख आधार** बनाउँदै स्थानीय स्रोत, सीप र अवसरको अधिकतम उपयोग गरी दिगो विकास हासिल गरिनेछ।

११.सूचना प्रविधि तथा संचार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. विज्ञापन तथा सूचनामा स्थानीय संचार संस्थाहरुलाई प्राथमिकता दिने एवं नागरिकहरुको सूचनाको हकको सम्मान गर्दै गाउँपालिकालाई सूचना एवं प्रविधि मैत्रि वनाउन आवश्यक सफ्टवेयर, मोवाइल एप्लिकेसन, हार्डवेयर, नेटवर्क तथा प्रविधि सम्बन्धि उपकरणहरु आवश्यकता अनुसार खरिद गरी संचालनमा ल्याइनेछ।

२. नगरपालिका तथा वडा कार्यालयहरुको सूचना संप्रेषणका लागि गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा सूचना अधिकारी तथा सहायक सूचना अधिकारी एवं गाउँ कार्यपालिकाको प्रवक्ताको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिदै वडा कार्यालयमा पनि वडा समितिको १ जना सदस्यलाई प्रवक्ता र वडा सचिवलाई सूचना अधिकारी तोक्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

३. गाउँ कार्यपालिकामा छुट्टै शाखाको रुपमा रहने गरी सूचना अभिलेख केन्द्रको व्यवस्था गरिनेछ । जहाँ गाउँ पालिकासँग सम्बन्धित सूचना तथा अभिलेख र खोज अनुसन्धानका स्रोत सामाग्रीहरुलाई संग्रहको रुपमा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

४. प्रत्येक वडा कार्यालयमा टेलिफोन सहित इमेल, इन्टरनेटको सहज व्यवस्थापन गरी कामलाई व्यवस्थित तथा छिटो गर्न इन्टरनेट प्रोभाइडरसँगको समन्वयमा फाइबर सहितको उच्चगतिको इन्टरनेट सेवा विस्तार कार्यक्रम।

५. सरकार र नागरिक (G2C) का विचमा आदान प्रदान गरिने सेवा सुविधाहरु, सरकार र व्यवसायी (G2B) बिचका सेवाहरु र सरकार र सरकार **(G2G)** बीचका सेवाहरुको प्रवाह र सञ्चालनमा सूचना प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।

६. गाउँपालिकाको वेभसाइट अद्यावधिक गर्ने, डिजिटल सूचना पाटी राख्ने र नगरपालिका मातहतका सबै वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयमा इ-हाजिरी प्रणाली जडान र सि.सि.टि.भि. जडान गरी गाउँ कार्यपालिकाबाटै दुर अनुगमनको व्यवस्था मिलाउदै लगिनेछ ।

७. सेवाग्राहीले तिरेको बिलको रकम सम्बन्धित व्यक्तिको मोवाइलमा **Message** जाने व्यवस्थाको शुरुवात गरिनेछ ।

८. सामुहिक एस. एम. एस. प्रणालीको उपयोग, नगरपालिकाको फेसबुक पेज र वेभसाइटमा गाउँपालिकाको गतिविधि र सूचनाहरु अद्यावधिक गरिनेछ ।

९. वेभ प्रणालीमा आधारित **Village Profile** तर्जुमा गरिनेछ ।

१०.मिक्लाजुङ गाउँपालिकाकाका पर्यटकीय स्थल, धार्मिक मठ मन्दिर र ऐतिहासिक धरोहर स्थलमा डिजिटल ट्रेश रुट सहितको नक्शांकन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

११.सरकारी सेवाको अनलाइन प्रणाली विकास तथा सञ्चालन।

१२.साइबर सुरक्षा तथा डिजिटल सुरक्षा सुदृढीकरण कार्यक्रम।

१३.डिजिटल साक्षरता तथा कम्प्युटर शिक्षा विस्तार कार्यक्रम।

१४. सूचना तथा सञ्चार माध्यमहरूको क्षमता अभिवृद्धि तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम।

१२. न्याय, कानून तथा मानव अधिकार प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र भित्र न्याय सम्पादन गर्न आवश्यक नीति तथा कानूनहरुको प्रबन्ध गरी न्यायिक समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको विषयगत ज्ञान र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गरिनेछ।

२. मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक नीति तथा कानून तर्जुमा गरी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।

३. वडा स्तरीय मेल मिलापा केनद्र स्थापना तथा मेलमिलाप कर्ता हरुको छनौट तथा आधारभुत तालिमको व्यवस्था गरिने छ ।

४. संविधान, प्रचलित कानून तथा मानव अधिकारका सार्वभौमिक मान्यताअनुसार न्यायमा सबै नागरिकको सहज र समान पहुँच सुनिश्चित गर्ने।

५. कानूनी शासन, सुशासन, पारदर्शिता तथा जवाफदेहितालाई सुदृढ गर्ने।

६. मानव अधिकारको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा सम्मान गर्ने वातावरण निर्माण गर्ने।

७. महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा अन्य कमजोर तथा सीमान्तकृत समुदायको अधिकार संरक्षणमा विशेष जोड दिने।

८. न्यायिक समितिको क्षमता अभिवृद्धि गरी स्थानीय स्तरमै विवाद समाधानलाई प्रभावकारी बनाउने।

९. कानूनी साक्षरता तथा नागरिक सचेतना अभिवृद्धि गर्ने।

१०.न्यायिक तथा प्रशासनिक प्रक्रियालाई नागरिकमैत्री, सरल र प्रभावकारी बनाउने।

१३. सुशासन सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. आर्थिक तथा प्रशासनिक अनुशासन कायम गर्ने सम्बन्धमा बाँकी बक्यौता, पेश्की, बेरुजु लगत विवरण अद्यावधिक गरी असुल उपर एवम् फछ्यौट गर्ने तथा कानून परिपालनामा जोड दिइनेछ ।

२. तालिम, तथा अभिमुखीकरणवाट गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि एवं कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरी निर्णय प्रक्रिया र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याइनेछ ।

३. गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सम्पूर्ण सेवा र विकास कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक वडा कार्यालयहरु र सार्वजनिक स्थानहरुमा गाउँपालिकाको तर्फबाट सुझाव पेटिकाहरु राखिने छ ।

४. आधारभुत वस्तु तथा सेवाको सहज आपूर्ति र गुणस्तर कायम गर्न नियमित रुपमा बजार अनुगमन गर्ने र यस्तो अनुगमनमा उपभोक्ताहरुलाई समेत संलग्न गराइनेछ।

५. सार्वजनिक खर्चलाई वैज्ञानिक अनुमान योग्य र नतिजामुखि तुल्याउन मध्यकालिन खर्च संरचना **(MTEF)** पद्धति प्रयोगमा ल्याइने छ।

६. सम्भव भएजति गाउँपालिकाको काम कारवाही एवं सेवा प्रवाहलाई अनलाइन तथा आइसिटि मार्फत गर्ने\गराउने व्यवस्था मिलाई सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

७. सम्पूर्ण वडाको आफ्नै प्रशासकनिक भवनबाट सेवा प्रवाहको ब्यवस्था मिलाइनेछ।

८. गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयबाट सम्पादन हुने दैनिक तथा सामान्य सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने कागजातहरु, सम्पर्क व्यक्ति, लाग्ने राजस्व रकम र गुनासो सुन्ने अधिकारीको समेत स्पष्ट देखिने गरी सेवाग्राहीको लागि नागरिक वडापत्र राखिनेछ ।

९. नागरिक वडापत्रमा लेखिएका सेवा सुविधा काबु बाहिरको परिस्थितिमा वाहेक तोकिए बमोजिम उपलव्ध गराइनेछ ।

१०.सेवा सहजीकरणका लागि डिजिटल नोटिस बोर्ड, मोवाइल एप, सहायता कक्ष, गाउँपालिकाको वेभसाइट आदि व्यवस्थित र अद्यावधिक गरिनेछ ।

११.गाउँपालिकाबाट प्रवाह गर्ने सेवाहरु सम्बन्धी सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम चौमासिक रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

१२. विद्युतीय अवरोध भएको समयमा समेत सेवाग्राहीहरुलाई सेवा प्रदान गर्नका लागि सोलार एवं इन्भर्टर जडान गरि सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१३.सेवाग्राहीको गुनासो सुन्ने र सल्लाह सुझाव लिने प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गर्न गुनासो सुन्ने अधिकारी तोकी व्यवस्थित गरिनेछ ।

१४.सुशासन, पारदर्शिता, उत्तरदायित्व तथा जनउत्तरदायी प्रशासनिक प्रणालीको विकास गर्ने।
१५.सार्वजनिक सेवालाई छिटो, छरितो, गुणस्तरीय, प्रविधिमैत्री तथा सेवाग्राहीमैत्री बनाउने।
१६.कर्मचारी, जनप्रतिनिधि तथा सरोकारवालाको संस्थागत तथा व्यावसायिक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।
१७.सेवा प्रवाहमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग विस्तार गरी डिजिटल सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने।
१८.नागरिक सहभागिता, सार्वजनिक सुनुवाइ तथा सामाजिक उत्तरदायित्वका अभ्यासलाई सुदृढ गर्ने।
१९.भ्रष्टाचार नियन्त्रण, सदाचार प्रवर्द्धन तथा वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने।
२०.संस्थागत विकास तथा कार्यसम्पादनमा आधारित व्यवस्थापन प्रणाली लागू गर्ने।

मानव संसाधन विकास

१. जनप्रतिनिधि, कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२. गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण **(O&M)** तर्जुमा गरिनेछ ।
३. गाउँपालिकाको प्रशासनिक तथा सांगठनिक संरचना र संस्थागत प्रणालीलाई चुस्त दुरुस्त विश्वानीय, क्षमतायुक्त र प्रभावकारी बनाउदै लागिनेछ ।
४. गाउँपालिका तथा वडा स्तरीय योजनाहरु अनुगमनका लागि तालिम तथा कार्ययोजना सहितको नतिजामूलक अनुगमन प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ ।
५. राजस्व तथा प्रशासन शाखालाई व्यवस्थित गरी कर्मचारीहरुलाई आवश्यकता अनुसारको तालिम दिई सरल र सहज किसिमले राजस्व संकलन गरिनेछ ।
६. वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखाका प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई आवश्यकता अनुसारका यन्त्र औजारहरु खरिद गरी तालिम प्रदान गरिनेछ ।
७. सामाजिक आर्थिक तथा समुदाय परिचालनका लागि आवश्यकता अनुसार क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
८. सक्षम, अनुशासित तथा उत्तरदायी मानव संसाधनको विकास गरी संस्थागत कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्ने।
९. कर्मचारी, जनप्रतिनिधि तथा सरोकारवालाको ज्ञान, सीप, क्षमता र नेतृत्व विकासमा जोड दिने।
१०.आवश्यकता र कार्यक्षेत्रअनुसार तालिम, अध्ययन, अनुसन्धान तथा अनुभव आदानप्रदानका अवसरहरू सिर्जना गर्ने।
११.कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन तथा क्षमता विकास प्रणाली अवलम्बन गर्ने।
१२.मानव संसाधन व्यवस्थापनमा समावेशिता, समान अवसर र व्यावसायिकताको प्रवर्द्धन गर्ने।
१३.सूचना प्रविधि तथा आधुनिक व्यवस्थापन प्रणालीमा आधारित जनशक्ति विकासलाई प्राथमिकता दिने।
१४.संस्थागत आवश्यकताअनुसार योग्य तथा दक्ष जनशक्तिको विकास र उपयोग सुनिश्चित गर्ने।

सुरक्षा व्यवस्थापन तथा नगर प्रहरी

१. गाउँपालिका कार्यालयको सुरक्षा व्यवस्थापनको लागि गाउँपालिका भित्र सबै शाखा उपशाखाहरुमा सिसि क्यामरा जडान गरिनेछ ।
२. आन्तरिक श्रोत सुदृढ गरी नगर प्रहरीको व्यवस्था गरिनेछ ।
३. गाउँपालिकाको सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापनका लागि कार्यविधि तर्जुमा गरी नगर प्रहरीको व्यवस्था गरिनेछ ।
४. गाउँपालिका क्षेत्रको शान्ति, सुरक्षा, सुव्यवस्था तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण सुनिश्चित गर्ने।
५. नगर प्रहरी व्यवस्थालाई प्रभावकारी, व्यावसायिक, उत्तरदायी तथा नागरिकमैत्री बनाउने।
६. स्थानीय सरकार, सुरक्षा निकाय तथा समुदायबीच समन्वय र सहकार्यलाई सुदृढ गर्ने।
७. सार्वजनिक स्थल, बजार क्षेत्र, सडक, पार्क तथा अन्य सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने।
८. विपद्, दुर्घटना तथा आपत्कालीन अवस्थाको व्यवस्थापनमा नगर प्रहरीको भूमिका सुदृढ गर्ने।
९. कानून, नियम तथा स्थानीय नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने।
१०.प्रविधिमैत्री तथा आधुनिक सुरक्षा व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गर्ने।

स्थानीय तथ्याङ्क संकलन र अभिलेख व्यवस्थापन

१. गाउँपालिकाको विभिन्न प्रयोजनकालागि आवश्यक पर्ने तथ्याङ्कहरु संकलन गरि अद्यावधिक गरिनेछ अध्यावधिक तत्थ्याङकहरुलाई सूचना केन्द्रमा .व्यवस्थित गरि राखिनेछ ।
२. गाउँपालिका भित्रका सवै घरधुरीको विस्तृत रुपमा तथ्याङ्क राखिनेछ ।
३. गाउँपालिका भित्रका सवै उद्योग व्यवसाय, संघ संस्था, मठ मन्दिर, गुम्वा र धार्मिक पर्यटकीय स्थलहरुको रुट सहितको अभिलेख व्यवस्थित गरिने छ ।
४. सार्वजनिक जग्गा, मठ मन्दिरहरु, दाहसंस्कार गरिने क्षेत्रहरु, पोखरी, गल्ली आदि तथ्याङ्क संकलन र अद्यावधिक गरी सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरिनेछ ।
५. स्थानीय तहको योजना निर्माण, नीति तर्जुमा तथा निर्णय प्रक्रियालाई तथ्यमा आधारित, प्रभावकारी र परिणाममुखी बनाउन विश्वसनीय तथ्याङ्क प्रणालीको विकास गर्ने।
६. स्थानीय तहसँग सम्बन्धित सामाजिक, आर्थिक, भौतिक, वातावरणीय तथा संस्थागत तथ्याङ्कको नियमित संकलन, अद्यावधिक र व्यवस्थापन गर्ने।
७. अभिलेख व्यवस्थापन प्रणालीलाई व्यवस्थित, सुरक्षित, प्रविधिमैत्री तथा पहुँचयोग्य बनाउने।
८. सूचना तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापनमा डिजिटल प्रणालीको प्रयोग विस्तार गर्ने।
९. तथ्याङ्क तथा अभिलेख व्यवस्थापनमा पारदर्शिता, गोपनीयता तथा तथ्यको विश्वसनीयता कायम गर्ने।
१०.स्थानीय तहका सबै शाखा तथा वडाहरूमा एकीकृत सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन प्रणाली विकास गर्ने।
११.विकास योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्यमा तथ्याङ्कको प्रभावकारी उपयोग सुनिश्चित गर्ने।

सुशासन प्रवद्धन तथा सेवा प्रवाह

१. सुशासन, पारदर्शिता, जवाफदेहिता, सहभागिता तथा विधिको शासनलाई संस्थागत गर्दै प्रभावकारी सेवा प्रवाह सुनिश्चित गर्ने।
२. सार्वजनिक सेवालाई नागरिकमैत्री, छिटो, सरल, गुणस्तरीय तथा प्रविधिमैत्री बनाउने।
३. सेवा प्रवाहमा निष्पक्षता, पारदर्शिता तथा उत्तरदायित्व कायम गर्ने।
४. नागरिकको गुनासो सुनुवाइ तथा सुझाव व्यवस्थापन प्रणालीलाई सुदृढ गर्ने।
५. सार्वजनिक प्रशासनमा सदाचार, इमान्दारिता तथा भ्रष्टाचारमुक्त कार्यसंस्कृतिको विकास गर्ने।
६. सेवा प्रवाह तथा विकास व्यवस्थापनमा सूचना प्रविधिको प्रयोग विस्तार गर्ने।
७. नागरिक सहभागिता तथा सामाजिक उत्तरदायित्वका संयन्त्रलाई प्रभावकारी बनाउने।
८. जनताको समस्यालाई टोल बस्ती तहमा नै पुगी जनतालाई सेवा प्रदान गर्ने तथा जनताको गुनासो व्यवस्थापनका लागि एकिकृत घुम्ती सेवा कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
९. जनतालाई सम्मान र सेवा सुशासनलाई टेवा भन्ने नाराका साथ जनतामैत्री सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई जोड दिइनेछ ।
१०.गाउँपालिकलाई सुशाशन कायम राख्न भ्रष्टचारमा शून्य शहनशीलताको नीतितलाई अंगीकार गरिनेछ ।
११.गुनासो सुनुवाई, सूचना पाउने अधिकारको संरक्षण र सार्वजनिक सुनुवाईलाई विशेष प्राथमिकतामा राखिनेछ
१२.गाउँपालिकाकाको काम कारवाही र सूचनाहरु वेभसाइट, सूचनापाटी, पत्र पत्रिका, रेडियो कार्यक्रम, मोवाइल एप तथा सामाजिक सञ्जालमा समेत सार्वजनिक गरिनेछ ।
१३.प्रविधि मैत्री गाउँपालिकको रुपमा परिचित गर्न गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयका सबै कामहरु विद्युतिय माध्यमबाट सञ्चालन गरी पेपर लेस सेवामा जोड दिइनेछ ।
१४. गाउँ वडा स्तरीय योजनाको अन्तिम फरफारक जेष्ठ मसान्त भन्दा पछि गरिने छैन । तर वडा अध्यक्षले विशेष कारण सहित निवेदन आएमा पालिका अध्यक्षले म्याद थप गर्न सकिने व्यवस्था आवलम्बल गरिनेछ ।
१५.जनतालाई सुशासनको अनुभुती दिलाउन ढिला, सुस्ति र झन्झट रहित सेवा प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाउन मिक्लाजुङ गाउँपालिका स्थित सेवा प्रदायक निकाय संघ सस्थासँग आवश्यकता अनुसार समिक्षात्मक वैठक गरी समस्याका बारेमा जानकारी लिने नीति लिइनेछ साथै सेवा प्रदायक सबै निकाय तथा संघ सस्थाहरुमा गुनासो पेटीका राख्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
१६.सार्वजनिक खरिद प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्न नगरसँग कर बक्यौता बेरुजु बाँकी रहेका फर्म तथा कम्पनीलाई निरुत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।

१७. जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि बिभिन्न तालिम कार्यक्रम गरिनेछ । पदाधिकारी र कर्मचारीलाई नेपालको आन्तरिक पर्यटनको प्रवर्धन गर्दै विकास अनुभव अनुकरण गर्न अन्तर पालिकाको अवलोकन तथा देश दर्शन गराइनेछ ।

१८.खाद्य तथा पोषण सुरक्षा सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

१४. वन, वातावारण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. खानेपानी तथा सरसफाई

१. पानी मुहानहरुको संरक्षण र सम्वद्र्धन र दीगो उपभोगका लागि लाभान्वित समुदायको सहभागितामा खानेपानी उपभोक्ता समिति बनाई समितिको पहलमा मुहान तथा पानी श्रोत क्षेत्रमा वृक्षारोपण एवं पानी वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२. स्थानीयहरुको सहभागितामा स्यानेटेरी ल्यान्डफिल साइडलाई व्यवस्थित गरी सम्भावित रोग महामारीको नियन्त्रण गर्दै स्थानीयहरुलाई सुरक्षित राखिनेछ ।

३. सार्वजनिक स्थलहरुमा डष्टपिन राखी फोहोरमैला सङ्कलनलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

४. विभिन्न खोला, नदी तथा अन्य स्रोतबाट खानेपानीलाई आपूर्ति गर्ने व्यवस्थाको लागि प्राविधिक सम्भाव्यता अध्ययन गरी संघ सरकार र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा निर्माण कार्य अघि बढाइनेछ।

५. प्लाष्टिक जन्य फोहोर नियन्त्रण तथा न्यूनिकरण गर्न प्लाष्टिकजन्य सामग्रीहरुको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिने छ।

६. सबै नागरिकलाई स्वच्छ, सुरक्षित, भरपर्दो तथा दिगो खानेपानी सेवाको पहुँच सुनिश्चित गर्ने।

७. सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी व्यवहार परिवर्तनमार्फत स्वस्थ र स्वच्छ समुदाय निर्माण गर्ने।

८. खानेपानी स्रोतहरूको संरक्षण, संवर्द्धन तथा दिगो उपयोगलाई प्राथमिकता दिने।

९. जलवायु परिवर्तन, प्राकृतिक विपद् तथा वातावरणीय प्रभावलाई ध्यानमा राखी खानेपानी तथा सरसफाइ पूर्वाधारको विकास गर्ने।

१०.खानेपानी तथा सरसफाइ सेवामा समुदायको सहभागिता, स्वामित्व तथा उत्तरदायित्व अभिवृद्धि गर्ने।

११.विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा सार्वजनिक स्थानहरूमा स्वच्छता तथा सरसफाइको स्तर सुधार गर्ने।

१२.खानेपानीको गुणस्तर परीक्षण तथा नियमित अनुगमन प्रणालीलाई सुदृढ गर्ने

२. फोहोरमैला व्यवस्थापन

१. जनचेतनामूलक अभिमुखीकरण कार्यक्रम एवं तालिम कार्यक्रम मार्फत फोहोर व्यवस्थापनमा स्थानीय सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।

२. फोहोर व्यवस्थापन केन्द्र पहिचान, प्राप्ति र विकास गरी व्यवस्थित बनाउन पर्यटकीय क्षेत्रका रुपमा विकास गर्न गुरु योजना तयार गरिनेछ ।

३. ल्याण्डफिल्ड साइड अझै व्यस्थित गर्दै लगिने छ ।

४. घर घरवाट फोहोर उठाउँदा सुरु मै अनिवार्य रुपमा कुहिने र नकुहिने फोहर वर्गीकरण गरि अलग अलग रुपमा संकलन तथा व्यवस्थापन कार्यलाई प्राथमिकीकरण गरि फोहोर मैला ब्यवस्थापन ऐनको आधारमा जथाभावी फोहोर गर्नेलाई दण्ड जरिवाना समेतको नीतिलाई निरन्नतरता दिईने छ ।

५. आवश्यकता अनुसार नगरक्षेत्रका ढल तथा नाली सफाई गर्ने कार्य समय समयमा गरिनेछ ।

३. वातावरण, जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापन

१. जलवायु परिवर्तनको प्रतिकूल प्रभावहरूलाइ अनुकूलन गर्न गाउँपालिकाको क्षमता वढाउने पूर्वाधार आयोजनाहरुको कार्यान्वयन गर्दा त्यस्ता आयोजनाहरुले वातावरणमा पार्ने असर न्यूनिकरणको लागि प्रारम्भिक वातावरणिय परिक्षण **(IEE)** र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन **(EIA)** अध्ययन गरिनेछ।

२. खाली जग्गामा वृक्षारोपण, हरियाली प्रवर्ध्दन तथा वनको संरक्षण र हैसियतमा सुधार गरी जल, जमीन तथा वातावरणको संरक्षण र जीविकोपार्जनको अवसरमा वृध्दि गरिनेछ ।

३. बन पैदावरमा आधारित जडीवुटीहरुको व्यवसायिक खेती तथा उद्यमशीलता बिकास गर्दै सहकारी संस्थाका सदस्यहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

४. नदी उकास जमिन, खेती नहुने भूभाग, ताल तलैया तथा पानी श्रोत भएका खुल्ला क्षेत्रहरुमा कृषि—वनको व्यवसायिक विकासका लागि महिला, विपन्न एवं दलितलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।

५. विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा विपद सम्भाव्य उच्च जोखिमा रहेका वस्तीहरुको तथ्याँक संकलन गरी सो अनुसार विपद पुर्व तयारी, विपद न्यूनीकरण, प्रतिकार्य र पुनर्स्थापनाको कार्यलाइ व्यवस्थित र प्रभावकारी वनाइनेछ ।

६. ढुंगा गिट्टि बालुवा जस्ता नदीजन्य पदार्थ र अन्य प्राकृतिक श्रोतहरुको अनाधिकृत एवं अवैज्ञानिक दोहनलाई नियन्त्रण गर्दै गाँउपालिकाको आन्तरिक राजश्वमा आवद्ध गर्दै लगिनेछ।

७. भू—क्षय तथा वाढी पहिरो प्रभावित क्षेत्रहरुको नक्साङ्कन गरी त्यस्ता क्षेत्रहरुका मानव वसोवासका लाई प्रतिस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ।

८. वन संरक्षण र उपयोग लाई बैज्ञानिककरण गर्नका लागि वन संरक्षण र उपयोग नीति निर्माण गरी कार्यन्वयन गरिनेछ।

९. फोहोरमैला व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित, वातावरणमैत्री, दिगो तथा प्रभावकारी बनाउने।

१०. स्रोतमै फोहोर वर्गीकरण, पुनःप्रयोग (Reuse), पुनर्चक्रण (Recycle) तथा फोहोर न्यूनीकरणको अवधारणालाई प्रवर्द्धन गर्ने।

११. सार्वजनिक स्वास्थ्य तथा वातावरण संरक्षणलाई केन्द्रमा राखी फोहोर व्यवस्थापन प्रणाली विकास गर्ने।

१२. समुदाय, निजी क्षेत्र, सहकारी तथा सरोकारवालाको सहभागितामा एकीकृत फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणाली लागू गर्ने।

१३. प्लास्टिकजन्य तथा वातावरण प्रदूषण गर्ने सामग्रीको प्रयोग न्यूनीकरण गर्न प्रोत्साहन गर्ने।

१४. फोहोरमैला व्यवस्थापनमा आधुनिक प्रविधि तथा नवप्रवर्तनको उपयोग विस्तार गर्ने।

१५. स्वच्छ, हरित तथा व्यवस्थित नगर/गाउँ निर्माणलाई प्राथमिकता दिने।

४. वन तथा भू- संरक्षण

१. वन क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरुसँगको सहकार्यमा वृक्षारोपण, वन संरक्षण कार्य गरिनेछ ।

२. व्यक्ति वा संस्थाको निजी जग्गामा नर्सरी गरी वृक्षरोपण गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।

२. सामुदायिक वन विकास कार्यक्रमलाई आवश्यक सहयोग गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकामा रहेका सवै सामुदायिक वनहरुमा वन जगेर्ना तथा घाँस जडिवुटी जन्य प्रजातीका वृक्षरोपण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

४. सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिको साझेदारीमा ठुला वनहरुको **(EIA)** कार्य गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

५. सामुदायिक वनहरुको नक्सा एकिन गरि वन क्षेत्रको सीमाङ्कन गरिनेछ ।

६. अविरल वर्षाका कारण सभा खोला, हेवा खोला र पिलुवा खोलमा भएको बगर कटानलाई

७. नियन्त्रण गर्न सङ्घ र प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी तटबन्धन निर्माण गरिनेछ ।

८. मिक्लाजुङ गाउँपालिकाको भूउपयोग योजना तर्जुमा गरि लागु गरिनेछ ।

९. वनस्पति, जैविक विविधता तथा प्राकृतिक स्रोतहरूको संरक्षण, संवर्द्धन र दिगो व्यवस्थापन गर्ने।

१०. भू—क्षय, पहिरो, बाढी तथा माटो कटान न्यूनीकरण गरी भूमि तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण गर्ने।

११. सामुदायिक, धार्मिक, निजी तथा साझेदारी वनको संरक्षण तथा व्यवस्थापनमा स्थानीय समुदायको सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने।

१२. वन क्षेत्रको अतिक्रमण, अवैध कटानी तथा वन विनाश नियन्त्रण गर्ने।

१३. हरित वातावरण, जलवायु अनुकूलन तथा वातावरणीय सन्तुलन कायम गर्न वृक्षारोपण तथा हरियाली प्रवर्द्धन गर्ने।

१४. वनजन्य तथा गैरकाष्ठ वन पैदावारको दिगो उपयोग, मूल्य अभिवृद्धि तथा बजारीकरणलाई प्रोत्साहन गर्ने।

१५. प्राकृतिक स्रोत संरक्षण तथा भू—संरक्षण कार्यक्रमलाई स्थानीय विकास योजनासँग आबद्ध गर्ने।

१५. भौतिक पूर्वाधार विकास (शहरी योजना, वस्ति विकास, आवास तथा पूर्वाधार) सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

क. सडक, आवास तथा योजन,यातायात

१. सिंचाइ, पर्यटन, उद्योग व्यवसायलाई सहयोग पुग्ने एवं कृषि, शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवामा पहुँच अभिवृद्धि हुनेगरी सडकको निर्माण एवं स्तरोन्नति गरिनेछ ।

२. सडक तथा भौतिक संरचना संरक्षणप्रति स्थानीयहरुलाई सचेत गराउदै वस्ती वस्तीमा समितिहरु गठन गरी मर्मत सम्भारको जिम्मेवारी दिइने छ ।

३. भवन निर्माण आचार संहिता, घर अभिलेखिकरण तथा घरनक्सा पास सम्बन्धी न्यूनतम मापदण्ड \ कार्यविधि तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

४. गाउँपालिकाको लगानीबाट निर्माण सुधार हुने सडकहरुको चौडाई नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड, बस्ती विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धी आधारभुत मापदण्ड अनुसार निर्माण गर्ने व्यवस्था कायम राखिनेछ ।

५. नयाँ ट्राक खोल्ने कार्यलाई निरुत्साहित गरी भइरहेका सडकको सुधार तथा स्तरबृद्धिलाई जोड दिइनेछ ।

६. निर्माण शुरु भई सम्पन्न हुन नसकेका सडक योजनाहरुलाई प्राथमिकतामा राखी सम्पन्न गर्ने नीति लिइनेछ । साथै आवश्यकता पहिचानको आधारमा मात्र ट्रयाक ओपनको कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

७. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सडकहरुको चौडाई तथा घुम्ती मोडहरु फराकिलो र स्तरोन्नति गर्न पहल गरिने छ ।

८. हरित र वाताबरण मैत्री सडक निर्माणलाई अगाडी बढाइनेछ ।

९. स्थानीय सडक, ग्रामीण सडक, कृषि सडक तथा यातायात सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड निर्माण गरी नियमित अनुगमन तथा नियमन गरिनेछ ।

१०.पूर्वाधार निर्माणका काम गर्दा वातावरणको संरक्षण र सन्तुलनलाई गम्भिर ध्यान दिएर मात्र निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ ।

११.बाढीबाट क्षति भएका पक्की पुल तथा झोलुङ्गे पुल पुननिर्माण गर्न सङ्घीय र प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ ।

१२.अध्यारोमुक्त मिक्लाजुङ गाउँपालिका बनाउन लागि सडक बत्ती तथा बिद्युत नपुगेका ठाउँमा बैकल्पिक उर्जा कार्यक्रम मार्फत बिद्युत सेवा बिस्तार गरिनेछ ।

१३.सडक सञ्जालले नछोएका वडाहरुमा पक्की सडक पुर्‍याउन प्राथमिकता दिइनेछ ।

ख. **वन तथा शहरी विकास**

१. गाउँपालिकको योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा नगरविकास योजना राष्ट्रिय भवन संहिता भित्र रहि गरिनेछ । साथै निकट भविष्यमा भू-उपयोग योजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२. प्रशासनिक कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सबै वडा कार्यालयहरुको भवन निर्माण कार्यलाई संघिय सरकार तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा अगाडी बढाइनेछ ।

३. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र पूर्वाधार विकास सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा महिलामैत्री, बालबालिका मैत्री, अपाङ्ग मैत्री जेष्ठ नागरिक मैत्री र वातावरणमैत्री हुने गरी निर्माण गरिने छ ।

४. फुसको छानामुक्त गाउँपालिका निर्माणका लागि निरन्तरता दिइनेछ ।

ग. उर्जा तथा सिंचाई

१. "मिक्लाजुङबासीको एक मात्र चाहना स्वच्छ ऊर्जा, समृद्ध र सुखको परिकल्पना" भन्ने नारालाई यथार्थ बनाउन ठोस कार्य गरिने छ ।

२. नवीकरणीय ऊर्जाको क्षेत्रलाई जनमुखी, दिगो र सहभागीतात्मक बनाउन समुदाय, वार्ड र पालिका स्तरमा ऊर्जा योजना बनाउन महिला तथा आमा समूह, कृषक समूह, पछाडी पारिएका र बञ्चीतीकरणमा पारिएका समूहहरुलाई योजना निर्माण प्रक्रियमा सहभागीता गराईने छ ।

३. विद्युत तथा सौर्य ऊर्जा प्रणाली मार्फत सबै घरपरिवार, वस्तीहरु, सार्वजनिक स्थल तथा सडक छेउमा वाहै महिना नियमित रुपमा विद्युत सेवा उपलव्ध गरिने छ ।

४. वडा तथा वस्तीहरुमा केन्द्रीय विद्युत प्रणाली मार्फत विद्युत आपूर्तिको व्यवस्था गरी विद्युत सुविधालाई भरपर्दो र नियमित आपूर्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५. नेपाल सरकारको उज्यालो नपुगेका सबै घरधुरीहरुमा आगामी २ बर्ष भित्र वैकल्पीक माध्यममाबाट उज्यालो पुर्याउने घोषित नीति अनुसार यस पालिका क्षेत्रका अति विपन्न र सीमान्तकृत घरपरिवारहरुमा निःशुल्क सौर्य ऊर्जाको व्यवस्था गरी विद्युत सेवावाट लाभान्वित गराइनेछ ।

६. प्रत्येक वडामा विद्युत विस्तार योजना सञ्चालन गर्ने साथै विद्युत नपुगेको वडा तथा टोलमा सोलार वितरण कार्यलाई थप व्यवस्तिथ बनाउदै निरन्तरता दिईने छ ।

७. घना बस्तीका सडक छेउ, सार्वजनिक स्थल तथा पर्यटकीय क्षेत्रहरुमा सडक बति**m** प्रयोग गरिनेछ ।

८. घरघरमा सुधारिएको चुल्हो तथा वायोग्यँास प्रयोगलाई प्राथमिकता दिई खाना पकाउनको लागी दाउरा प्रयोगको अभ्यासलाई न्यूनीकरण गरिनेछ ।धुँवामुक्त सफाभान्साको नारालाई पूर्णता दिन सहयोग गरि धुँवाजन्य रोगको न्यूनीकरण गरिनेछ ।

९. लघु जलविद्युत आयोजनाको निरन्तरता, व्यवस्थापकिय सुधार र गुणस्तर सुधारकोलागी वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्धन केन्द्रसंग समन्वय गरिने छ । सञ्चालनमा रहेका र उपयुक्त व्यवस्थापन भएका लघु जलविद्युत आयोजनाहरुलाई "दिगो ऊर्जा चुनौती कोष" सँग समन्वय गरि आयोजनाको थप सुधार र सञ्चालनका गर्न प्रोत्साहन गरिने छ ।

१०.नवीकरणीय ऊर्जामा आधारित उद्यमहरू सञ्चालनका लागि व्यावसायिक सम्भाव्यता अध्ययन गरिने ।

११.महिला, विपन्न तथा सिमान्तकृत बर्गहरुको सामाजिक तथा आर्थिक विकास र रोजगारी श्रृजना गर्न ऊर्जामा आधारित हुँने गरी सिपविकासका तालिमहरु सञ्चालन गर्न समन्वय गरिने छ । यस्ता सिपविकास तालिम लिएका उद्यमीहरुलाई ऊर्जाको प्रयोगमा आधारीत व्यवसाय सञ्चालन गर्न लघुउद्यम कार्यक्रम सँग समन्वय गरी सहयोग गरिने छ ।

१२.ऊर्जामा आधारित बृहद अर्थिक तथा सामाजिक बिकासको लागि कार्यक्रम प्रवद्र्घन गर्न साझेदार सस्थासँग समन्वय गरि योजनालाइ वनाइने छ ।

१३.पालिका क्षेत्रका सरकारी तथा सामुदायिक विद्यालयहरुमा विद्युतीय माध्यमबाट पठनपाठन हँुने व्यवस्था मिलाउन पहल गरिने छ ।

१४.स्थानीय कृषि उत्पादन प्रशोधन, शितभण्डार सञ्चालन तथा कृषि उत्पादन मूल्यश्रृंखला बृद्धि गर्न ऊर्जाको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।

१५.राष्ट्रीय प्रशारण लाईनको बिजुली पुगेको तर विभिन्न कारणले कम भोल्टेज पुगेको र गुणस्तरीय विद्युत आपूर्ती नभएका ठाउँहरुमा गुणस्तरीय विद्युत आपूर्तीकोलागी नेपाल विद्युत प्राधिकरण सँग समन्वय गरी विद्युतको गुणस्तर बढाउन पहल गरिने छ ।

१६.सौर्य लिफ्टीङ प्रविधिवाट खानेपानीको व्यवस्था गर्न वैकल्पिक उर्जा प्रवद्र्धन केन्द्र तथा प्रदेश सरकार संग सहकार्य गरि कार्यक्रमलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।

१७.नवीकरणीय ऊर्जाको क्षेत्रलाई आवश्यक पर्ने दक्ष जनशक्ती तयार गर्न क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्न समन्वय गरिने छ र ऊर्जाको लागी आवश्कय दक्ष जनशक्ती निर्माण गरी यो पालिका आत्मानिर्भर बन्न पहल गरिने छ ।

१८.स्वास्थ्य सेवालाई चुस्त र विशेषज्ञ चिकित्सक सेवालाई पहुँचयोग्य बनाउन रवि प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र मार्फत विद्युतीय माध्यबाट सञ्चालन भैरहेको टेलिमेडिसिन सेवा निरन्तरता दिँदै थप प्रभावकारी बनाईने छ । यस्ता सेवा लिन आउने विमारीहरुलाई विशेषज्ञ चिकित्सकको सेवा शुल्कमा पालिकाले दिईएको सहयोग यथावत राखिने छ ।

१९.चालु अवस्थाका सिंचाइ आयोजनाहरुको मर्मत सम्भार गर्दै सिंचाई नपुगेका स्थानहरुमा नयाँ सिंचाई योजना सञ्चालन गरी नियमित रुपमा सिंचाइ सुविधा उपलव्ध गराउंदै कृषि उत्पादनमा वृद्धि ल्याइनेछ ।

१६. राजस्व तथा आन्तरिक श्रोत परिचालन सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

१. आन्तरिक आय व्यवस्थापन, प्राकृतिक स्रोत बिक्रि सम्बन्धी ऐन तथा नियमावली तर्जुमा गरी राजस्व परिचालनलाई थप व्यवस्थित तुल्याइनेछ।

२. गाउँपालिकाको आन्तरिक राजस्व अभिवृद्धिका लागि करका नयाँ सम्भाव्य क्षेत्रहरु पहिचान गरी राजश्व परिचालन अभिवृद्धि गर्न राजश्व सुधार योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।

३. कर प्रशासनलाई सूचना प्रविधिमैत्री एवं करदाता मैत्री तुल्याउदै लगिनेछ।

४. गाउँपालिकाको आन्तरिक आय मुख्य स्रोत राजस्व संकलन भएको हुँदा करको दायरामा नपरेका व्यक्ति, संघ, संस्था, व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याइनेछ ।

५. आय श्रोत पहिचान र परिचालनका लागि गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्ययोजना बमोजिम कार्य गरिनेछ ।

६. करको दरलाई वृद्धि गर्ने कार्यको सट्टा करको दायरालाई फराकिलो बनाई नागरिक मैत्री कर नीति बनाइनेछ ।

७. कर प्रणालीलाई सरल सहज र पारदर्शी बनाउन सम्भव भएसम्म घरमै बसी राजस्व तिर्न सक्ने अनलाइन सिस्टमको विकास गरिनेछ ।

८. गाउँपालिका क्षेत्रमा संचालित व्यवसायहरुलाई करको दायरामा ल्याउन सरकारी कार्यालय तथा विभिन्न निकायहरुले कारोवार गर्दा गाउँपालिकामा व्यवसाय दर्ता नभए कारोवार नगर्ने/नगराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

९. करको दायरामा परी कर तिर्न अटेर गर्नेलाई दण्ड जरिवाना तथा नियमित कर तिर्नेलाई सम्मान तथा पुरस्कृत हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१७. बेरुजु फर्स्योट कार्यलाई प्राथमिकता दिने सम्बन्धमा

यस गाउँपालिकाको आ.व. ०७४/७५ देखि आ.व. ०८१/८२ सम्मको महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदनबाट बेरुजु अंक उच्च रहेको छ। महालेखा परीक्षकको प्रतिवेदनमा उल्लेखित देहाय अनुसारका तिन वटा कानुनी प्रबन्ध र सभा अन्तर्गतको लेखा समिति मार्फत लेखा परीक्षण प्रतिवेदन माथी दफावार छलफल गरी सभा मार्फत आगामी आ.व. मा कायम भएको बेरुजु फस्यौटका लागि म.ले.प.मा बेरुजु समपरीक्षणको लागि अनुरोध गरिनेछ। बेरुजु न्यूनीकरण तथा फछ्यौट गर्न देहाय कानुनहरु निर्माण तथा तर्जुमाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ।

- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन
- लेखा समितिको कार्यसञ्चालन कार्यविधि
- बेरुजु फर्स्योट कार्यविधि

१. आर्थिक सुशासन, वित्तीय अनुशासन तथा पारदर्शिता कायम गर्न बेरुजु फर्स्योट कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिने।
२. महालेखा परीक्षक तथा आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट औँल्याइएका बेरुजुहरूलाई समयमै नियमित, असुलउपर तथा फर्स्योट गर्ने व्यवस्था मिलाउने।
३. बेरुजु न्यूनीकरणलाई संस्थागत सुधार, उत्तरदायित्व र वित्तीय व्यवस्थापनसँग आबद्ध गर्ने।
४. बेरुजु उत्पन्न हुने कारणहरूको पहिचान गरी सुधारात्मक तथा निवारणात्मक उपाय अवलम्बन गर्ने।
५. सम्बन्धित पदाधिकारी, कर्मचारी तथा सरोकारवालालाई वित्तीय उत्तरदायित्वप्रति जिम्मेवार बनाउने।
६. सार्वजनिक खर्चलाई कानुनसम्मत, मितव्ययी, प्रभावकारी तथा परिणाममुखी बनाउने।

१८. बैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका श्रमिकहरुको सामाजिक तथा आर्थिक पुनःएकीकरणका सम्बन्धमा

१. बैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका श्रमिकहरूको ज्ञान, सीप, अनुभव तथा पूँजीलाई स्थानीय विकास र उत्पादनमूलक क्षेत्रमा उपयोग गर्ने।
२. फर्किएका श्रमिकहरूको सामाजिक तथा आर्थिक पुनःएकीकरणलाई सहज, सम्मानजनक र दिगो बनाउने।
३. स्वरोजगार, उद्यमशीलता तथा रोजगारीका अवसर सिर्जना गरी वैदेशिक रोजगारीमा पुनःनिर्भरता न्यूनीकरण गर्ने।
४. फर्किएका श्रमिक तथा उनीहरूको परिवारको सामाजिक सुरक्षा, मनोसामाजिक सहयोग तथा क्षमता विकासमा जोड दिने।
५. महिला आप्रवासी श्रमिक, सीपयुक्त श्रमिक तथा जोखिममा परेका श्रमिकहरूलाई विशेष प्राथमिकता प्रदान गर्ने।
६. सरकारी, निजी तथा सहकारी क्षेत्रसँग समन्वय गरी पुनःएकीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
७. वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त सीप, प्रविधि तथा अनुभवको हस्तान्तरणलाई प्रोत्साहन गर्ने।

१९. भूमिहिन, सुकुम्वासी, अव्यवस्थित बसोबासी, मोही किसान, गुठीका मोही किसान, बिर्ता किसान किसान, महिला किसान तथा साना किसानका भुमिसँग जोडिएका समस्या समाधानका सम्बन्धमा

१. भूमिहीन, सुकुम्बासी, अव्यवस्थित बसोबासी, मोही किसान, गुठीका मोही किसान, बिर्ता किसान, महिला किसान तथा साना किसानका भूमि सम्बन्धी समस्याहरूलाई कानुनबमोजिम क्रमिक रूपमा समाधान गर्ने।
२. भूमिमा समान पहुँच, स्वामित्व सुरक्षा तथा न्यायोचित वितरणको सिद्धान्तलाई प्रवर्द्धन गर्ने।
३. राष्ट्रिय भूमि आयोग तथा सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरी जग्गा नापजाँच, लगत संकलन, प्रमाणीकरण तथा स्वामित्व हस्तान्तरण प्रक्रियालाई सहजीकरण गर्ने।
४. महिला, दलित, आदिवासी जनजाति तथा विपन्न वर्गको भूमि अधिकार सुनिश्चित गर्न विशेष पहल गर्ने।
५. कृषि उत्पादन तथा जीविकोपार्जनसँग सम्बन्धित भूमिको संरक्षण, उपयोग र व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने।
६. भूमिसम्बन्धी अभिलेख, नक्सा तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापनलाई आधुनिक र व्यवस्थित बनाउने।
७. भूमिसम्बन्धी विवाद तथा समस्या समाधानका लागि सहजीकरण र समन्वयात्मक भूमिका निर्वाह गर्ने।

२०. भूमि बैंक स्थापना गर्ने सम्बन्धमा

१. उपयोगविहीन, बाँझो तथा खण्डीकृत कृषि योग्य जग्गाको संरक्षण, व्यवस्थापन तथा उत्पादनमूलक उपयोगका लागि भूमि बैंक स्थापना गर्ने।
२. कृषि उत्पादन वृद्धि, खाद्य सुरक्षा तथा कृषिमा आधारित उद्यमशीलता विकासका लागि भूमि बैंक प्रणालीलाई प्रवर्द्धन गर्ने।
३. जग्गाधनी र कृषकबीचको समन्वयमार्फत उपयोगविहीन जग्गालाई खेतीयोग्य बनाउने।

४. युवा, महिला, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका श्रमिक तथा कृषि उद्यमीलाई कृषि प्रयोजनका लागि जग्गामा पहुँच सहज बनाउने।
५. भूमि बैंक सञ्चालनमा सहकारी, निजी क्षेत्र तथा सरोकारवालासँग सहकार्य गर्ने।
६. भूमि उपयोग नीति तथा प्रचलित कानुनअनुसार भूमि व्यवस्थापन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने।
७. कृषि भूमिको संरक्षण गर्दै अनियन्त्रित खण्डीकरण तथा गैरकृषि उपयोगलाई न्यूनीकरण गर्ने।

२१. भु-वर्गिकरण गर्ने सम्बन्धमा

भु-वर्गिकरणको कार्य आ.व. २०८२/०८३ बाट शुरु भई आ.व. २०८३/०८४ सम्ममा सबै वडाहरुमा क्षेत्र भुगोल अनुसार कृषि, आवास, व्यावसायिक क्षेत्र लगायत सार्वजनिक क्षेत्रको बर्गिकरण गरी हाल कायम रहेको भुमिको प्रकारलाई भु-बर्गिकरण ऐन तथा नियमावली बमोजिम जग्गाको किसिम परिवर्तन गर्दै लगिनेछ । साथै सो अनुसार भुमिकर निर्धारण गर्दै आर्थिक ऐनमा समेत समावेश गरी लगिने छ ।

अन्तमा,

मिक्लाजुङ गाउँपालिकाको समग्र विकासका लागि प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेखित लक्ष्य र योजनाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन नै सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण पक्ष हो। आगामी बजेटले यी प्रतिबद्धताहरूलाई पूर्ण रूपमा सम्बोधन गर्ने विश्वास लिइएको छ। यस नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा कार्यमा संलग्न सम्पूर्ण विज्ञहरू, सुझावदाता र गाउँपालिकावासी महानुभावहरूमा हार्दिक धन्यवाद एंव कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु। यस नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा कार्यमा संलग्न सम्पूर्ण विज्ञहरू, सुझावदाता र गाउँपालिकावासी महानुभावहरूमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु।

धन्यवाद